

Rozdział III

Sprawozdawczość w zakresie budżetu jednostek samorządu terytorialnego

1. Sprawozdanie Rb-Z o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji

1.1. Podmioty sporządzające sprawozdanie

Sprawozdanie Rb-Z o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji sporządzane jest w szczególności do złotych i groszy za okresy kwartalne. W sprawozdaniu tym prezentuje się dane według stanu na koniec okresu sprawozdawczego.

WAŻNE! Koniec okresu sprawozdawczego to ostatni dzień I, II, III, IV kwartału kalendarzowego lub roku budżetowego.

Sprawozdanie jednostkowe Rb-Z o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji sporządzają i składają:

- kierownicy jednostek budżetowych;
- kierownicy samorządowych zakładów budżetowych;
- kierownicy jednostek obsługujących daną jednostkę odpowiednio do zakresu wykonywanych zadań, wynikających z przepisów odrębnych;
- przewodniczący zarządu jednostek samorządu terytorialnego.

Sprawozdania łączne sporządzane są przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie sprawozdań jednostkowych jednostek im podległych i własnego sprawozdania jednostkowego obejmującego swym zakresem urząd i organ.

1.2. Zasady sporządzania sprawozdania

Wzór kwartalnego sprawozdania Rb-Z o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji został określony rozporządzeniem w sprawie sprawozdań w zakresie operacji finansowych, a następnie zmieniony rozporządzeniem z 20 grudnia 2021 r. i stanowi załącznik nr 1 do tego rozporządzenia. Natomiast instrukcja określająca zasady sporządzania sprawozdania Rb-Z zawarta jest w załączniku nr 8 do tego rozporządzenia po zmianach.

Sporządzając sprawozdanie Rb-Z, wprowadza się dane zgodnie z treścią formularza oraz instrukcją w tym zakresie. W dalszej części przedstawiono poszczególne części sprawozdania z wierszami i kolumnami ze szczególnym wskazaniem, na co należy zwrócić szczególną uwagę przy jego sporządzaniu.

WAŻNE! Jednostki sporządzają tylko te rodzaje sprawozdań oraz w takim zakresie, w jakim zgodnie z obowiązującymi przepisami mogą zaciągać określone zobowiązania.

Każda jednostka sporządzająca w „główce” sprawozdania Rb-Z powinna wykazać:

- dane, które jej dotyczą jako podmiotu sporządzającego sprawozdanie (m.in. nazwę i adres jednostki sprawozdawczej, numer identyfikacyjny REGON),
- okres, za jaki jest sporządzane sprawozdanie (np. I kwartał, III kwartał),
- dane dotyczące odbiorcy sprawozdania (w prawym górnym rogu formularza),
- rodzaj sprawozdania: jednostkowe, łączne.

Sprawozdanie Rb-Z składa się z sześciu części:

- A. „Zobowiązania według tytułów dłużnych”;
- B. „Poręczenia i gwarancje”;
- C. „Uzupełniające dane o niektórych zobowiązaniach jednostki samorządu terytorialnego”:
 - C1. „Kredyty i pożyczki oraz wyemitowane papiery wartościowe na realizację programów, projektów lub zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy”,
 - C2. „Zobowiązania związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego”,
 - C3. „Zobowiązania zaliczane do tytułu dłużnego – kredyty i pożyczki”;
- D. „Dane o krótkoterminowych zobowiązaniach wynikających z umów nienazwanych, związanych z finansowaniem usług, dostaw, robót budowlanych”;
- E. „Zobowiązania z tytułu odsetek jednostek posiadających osobowość prawną, z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego”;
- F. „Liczba jednostek sporządzających sprawozdania”.

WAŻNE! Wszystkie jednostki składają to sprawozdanie w całości nawet wówczas, gdy nie występują dane w określonej części sprawozdania.

1.2.1. Część A. „Zobowiązania według tytułów dłużnych”

W części A sprawozdania dane wykazywane są w układzie:

- przedmiotowym – dotyczy poszczególnych tytułów,
- podmiotowym – dotyczy grup wierzycieli.

Dane w tym zakresie podaje się w wartości nominalnej. Natomiast w przypadku braku informacji co do obrotu papierów wartościowych na rynku wtórnym wykazuje się odpowiednio pierwotnego nabywcę. Należy mieć na uwadze, że w celu określenia wartości nominalnej zobowiązań według tytułów dłużnych należy stosować rozporządzenie w sprawie szczegółowego sposobu ustalania wartości zobowiązań wydane na podstawie delegacji ustawowej art. 73 ust. 5 u.f.p. (szczegółowy sposób ustalania wartości zobowiązań na podstawie przedmiotowego rozporządzenia omówiono w rozdziale II, w pkt 1.2.1).

Przed przystąpieniem do sporządzania sprawozdania warto również przypomnieć sobie poszczególne pojęcia, które są odmienne jak w pozostałych sprawozdaniach.

Zobowiązanie długoterminowe – zadłużenie, którego pierwotny termin spłaty czy też wykupu jest dłuższy niż rok. Natomiast pierwotny termin zapadalności, tj. spłaty lub wykupu, to termin wynikający z umowy, do końca którego dane zobowiązanie dłużnik zobowiązał się spłacić, niezależnie od harmonogramu spłat. Według tego terminu klasyfikuje się zobowiązania na podstawie terminu ostatecznej spłaty względem terminu powstania zobowiązania. Jeśli zobowiązanie spłacane jest w ratach, do ustalenia zapadalności należy brać pod uwagę datę spłaty ostatniej raty. Natomiast w przypadku zmiany umowy za pierwotny termin spłaty zobowiązania uznaje się nowy termin wynikający ze zmiany umowy, liczony względem terminu powstania zobowiązania do płatności.

Przykład 40

Powiat zaciągnął 19 lutego 2020 r. kredyt w banku. Spłata zgodnie z umową oraz harmonogramem następować będzie w ratach do 2022 r., ostatnia rata – 30 września 2022 r. W celu ustalenia daty zapadalności bierze się pod uwagę datę spłaty ostatniej raty, czyli 30 września 2022 r. Tym samym jest to zobowiązanie długoterminowe w rozumieniu naszego rozporządzenia.

Zobowiązanie krótkoterminowe – zadłużenie, którego pierwotny termin spłaty czy też wykupu jest krótszy niż rok.

Przykład 41

Powiat 5 sierpnia 2021 r. zaciągnął pożyczkę w WFOŚiGW. Spłata zgodnie z umową oraz harmonogramem:

- I rata – 10 stycznia 2022 r.,

■ II rata – 10 lipca 2022 r.

W celu ustalenia daty zapadalności bierze się pod uwagę datę spłaty II raty, czyli 10 lipca 2022 r. W związku z tym jest to zobowiązanie krótkoterminowe w rozumieniu rozporządzenia w sprawie sprawozdawczości w zakresie operacji finansowych.

Przykład 42

Jednostka 10 lutego 2021 r. kupiła komputery. Spłata zgodnie z umową (IV raty) oraz harmonogramem:

- I rata – 10 maja 2022 r.,
- II rata – 10 lipca 2022 r.,
- III rata – 10 października 2022 r.,
- IV rata – 10 grudnia 2022 r.

W celu ustalenia daty zapadalności bierze się pod uwagę datę spłaty IV raty, czyli 10 grudnia 2022 r. Jest to zobowiązanie krótkoterminowe w rozumieniu naszego rozporządzenia.

Wartości zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji – wartość nominalna niewymagalnych, czyli potencjalnych oraz wymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji.

Należy mieć na uwadze, że przyjmuje się stopę procentową obowiązującą w ostatnim dniu danego okresu sprawozdawczego do wyliczenia wartości nominalnej zobowiązania niewymagalnego, potencjalnego, objętego poręczeniem (gwarancją), podlegającego oprocentowaniu według zmiennych stóp procentowych. Natomiast do wyliczenia wartości nominalnej zobowiązania jednostki objętego poręczeniem lub gwarancją, wyrażonego w walucie obcej, stosuje się średni kurs tej waluty ogłaszany przez Narodowy Bank Polski, obowiązujący w ostatnim dniu roboczym danego okresu sprawozdawczego.

1.2.2. Część B. „Poręczenia i gwarancje”

Część B sprawozdania dotyczy zestawienia poręczeń i gwarancji. W tej części wykazuje się m.in. potencjalne (niewymagalne) zobowiązania ciężące na jednostce z tytułu udzielonych poręczeń lub gwarancji oraz zobowiązania wymagalne, które jednostka udzielająca poręczenia musi spłacić za dłużnika w przypadku uruchomienia poręczenia, czyli w przypadku realizacji umowy poręczenia (gwarancji).

1.3. Układ przedmiotowy sprawozdania

W sprawozdaniu Rb-Z zobowiązania w układzie przedmiotowym wykazuje się dane w podziale na cztery kategorie:

- 1) **papiery wartościowe** – zobowiązania wynikające z wyemitowanych papierów wartościowych, które zostały dopuszczone do obrotu zorganizowanego, a zatem istnieje dla nich płynny rynek wtórny. W tej kategorii nie uwzględnia się papierów udziałowych oraz praw pochodnych;